

Veel trekkende Beplijsters in het binnenland in april 2012

Hoewel Beplijsters ook in (de tweede helft van) maart en (de eerste helft van) mei opduiken, is april toch echt dé voorjaarsmaand voor deze fraaie lijstster. In 1989-2002 werd 86% van de (pleisterende en trekkende) Beplijsters gemeld in april, tegen 1% in maart en 13% in mei (Sovon-Nieuws 2004-1). Aan de grond zijn volwassen mannetjes gemakkelijk te herkennen, vrouwtjes (en vooral jonge vogels in het najaar) minder eenvoudig. Overvliegende vogels zijn specialistenwerk, tenminste als de witte halvemaan onder de keel onzichtbaar is. De soort verschilt in vlucht van een Merel door o.a. lichtere vleugels, wat langere staart en een rechtlijniger vlucht. Bij minder gunstige omstandigheden (licht, afstand) kunnen ook andere lijststers voor verwarring zorgen, zoals Kramsvogels. Voor trektellers is het dus een sport om Beplijsters 'uit de lucht te halen'. In het voorjaar van 2012 werden relatief veel Beplijsters gemeld. Hieronder wordt de doortrek beschreven zoals vastgesteld op de Nederlandse trekposten. Zie voor alle details www.trektellen.nl.

Opvallende aantallen

De eerste trekwaarneming in 2012 viel opvallend vroeg, met 4 Beplijsters over Brobbelbies-Zuid bij Uden NB op 13 maart, gevolgd door een solitaire vogel over de Kamperhoek Fl op 24 maart. Tot en met 25 mei noteerden de trektellers 854 Beplijsters op een totaal van 2,2 miljoen trekvogels. De meeste trek vond plaats van 11 tot en met 19 april, met een tweede golfje op 24 april (figuur 1).

In 2007-11 werden gemiddeld 443 trekkende Beplijsters per jaar geteld (uitersten 397 en 495) en was er vaak sprake van één of enkele dagen met sterke trek (2011 op 19 en 23 april, 2010 op 19 april, 2008 17-20 april, 2007 13 april). In 2009 ontbrak een echte piek (beste dagen 7, 10 en 15-16 april). De mediane datum, waarop de helft van de vogels gepasseerd is, lag in 1995-2002 gemiddeld op 22 april (trekkers en pleisteraars, Sovon-Nieuws 2004-1) en in 1976-93 langs de Noordzeekust op 25 april (Landelijke Werkgroep Vogeltrekten, LWVT). De recente trektellingen in Nederland geven mediane data van 18 april in 2007-11 en 15 april in 2012. De hoofd-trekperiode liep in 2007-11 van 8 april tot 27 april (op 8 april is 10% van de vogels gepasseerd, op 27 april 90%). In 2012 werden deze percentages bereikt op 11 en 24 april en in 1976-93 duidelijk later, op 17 april en 3 mei.

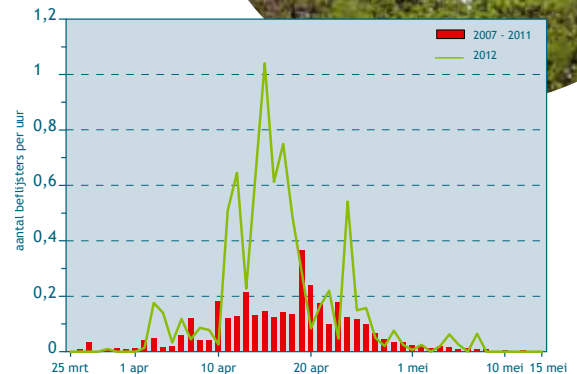
De meeste trekkende Beplijsters werden in het voorjaar van 2012 geteld in Zuidoost-Nederland: Brobbelbies-Zuid (123; gemiddeld 8 Beplijsters in 2007-11 en maximaal 13 per jaar), Loozerheide bij Weert (118; gem. 29, max. 59) en Strabrechtse Heide (68; 18 resp. 38). Enkele posten in Noord-Nederland deden daar weinig voor onder: Dwingelderveld Dr (83; 16 resp. 42) en Leeuwarderbos Fr (62; 3 in 2011).

De aantallen langs de kust vallen in dit opzicht een beetje tegen. Doordat in april

perioden met krachtige (zuid)oostenwinden ontbraken, was er weinig gestuwde trek. Dit zorgde voor relatief lage of 'normale' voorjaarstotalen op bekende telposten als Breskens ZI (23; gem. 87, max. 158), De Vulkaan bij Den Haag (17; 48 resp. 98), Kamperhoek Fl (38; 33 resp. 40) en Eemshaven Gr (48; gem. 28 in 2010-2011 en max. 45). Bij deze vergelijkingen is geen rekening gehouden met het aantal teluren in de periode dat Beplijsters trekken. De hoge aantallen in het binnenland en lage seizoenstotalen langs de kust worden echter niet (alleen) door een hoger resp. lager aantal teluren veroorzaakt. In april, zoals gezegd dé maand voor Beplijsters, werd op enkele van de genoemde binnenlandstelposten meer geteld dan gemiddeld in 2007-2011 (Brobbelbies +50%, Dwingelderveld +60%), maar op andere posten werden recordaantallen Beplijsters gezien in minder april-teluren (Loozerheide -28%, Strabrechtse Heide -32%, Leeuwarderbos -43%). Langs de kust maakten de tellers bij de Kamperhoek en Eemshaven iets meer teluren dan gemiddeld, maar in Breskens en op De Vulkaan lag het ongeveer een derde lager.

In figuur 2 is het aantal Beplijsters per uur uitgezet, berekend over de periode 25 maart - 15 mei, waarmee enigszins wordt gecorrigeerd voor een verschil in telspanning. Uit deze figuur blijkt eveneens dat Beplijsters in 2012 relatief talrijk waren op telposten in het binnenland.

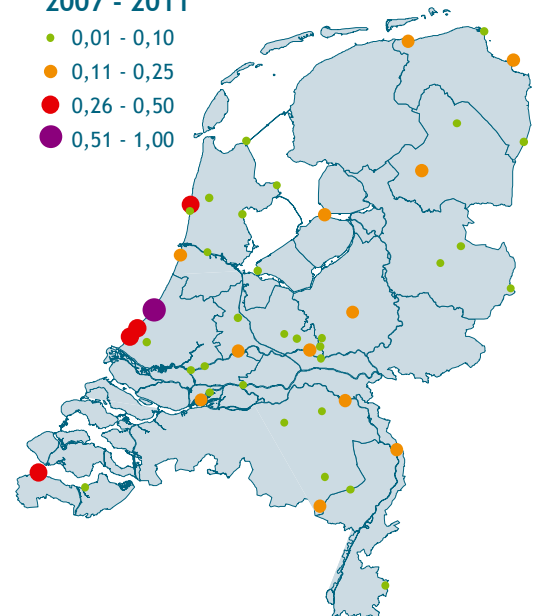
Fraaie dagtotalen in het voorjaar van 2012 werden genoteerd op de Loozerheide (50 op 15 april, 33 een dag later), Brobbelbies-Zuid (40 op 11 april), Strabrechtse Heide (36 op 15 april) en het Leersumse Veld Ut (29 op 14 april). Hiermee neemt de Loozerheide de zevende plaats in tussen de landelijke voorjaars-dagrecords voorzover op Trektellen.nl ingevoerd. De overige records in de top-tien zijn alle bezet door De Vulkaan (max. 467

Figuur 1. Beplijster. Doortrekpatroon in 2007-11 en 2012 (aantal vogels per uur, 25 maart - 15 mei; www.trektellen.nl).

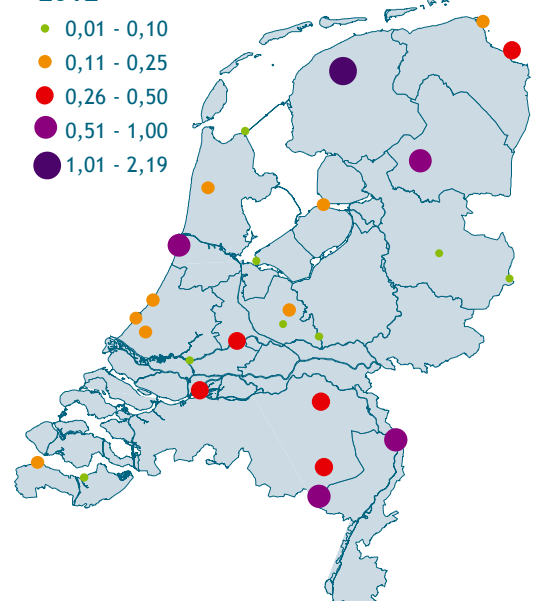
2007 - 2011

- 0,01 - 0,10
- 0,11 - 0,25
- 0,26 - 0,50
- 0,51 - 1,00

2012

- 0,01 - 0,10
- 0,11 - 0,25
- 0,26 - 0,50
- 0,51 - 1,00
- 1,01 - 2,19

Beflijsters waren opvallend algemeen in april 2012. Millingerwaard (GE), 15 april 2012. Foto: Menno Hornman

op 23 april 1989!; een dag met OZO-wind 2Bft) en Breskens (max. 93 op 22 april 1998, bij O- tot ZO-wind 3-4 Bft).

Invloed weersomstandigheden?

April 2012 was vrij koud, somber en nat. Daarmee stond deze maand in schril contrast met dezelfde maand in 2011 (uitzonderlijk zacht, zeer droog en zeer zonnig, www.knmi.nl).

Vrijwel de gehele maand april werd het weer bepaald door lagedrukgebieden. Het weerbeeld was wisselvallig met op veel dagen enige regen. Op de dagen met de hoge aantallen Beflijsters (11-19 april en 24 april; figuur 1) lag de temperatuur iets onder normaal, viel er lichte neerslag maar scheen de zon ook 4-5 uur per dag. De wind zat deze dagen in het zuidwesten tot westen (11-13 april, 24 april), het noordwesten tot noorden (14-16 april) en het zuiden (17-19 april). Er was dus geen stuwning ten gevolge van (zuid)oostenwind. Juist stuwning zorgde in het verleden voor de grootste aantallen Beflijsters, althans langs de kust. In zulke jaren werd bijna tweederde van alle Beflijsters langs de kust gezien, een aandeel dat voorjaar 2012 een stuk lager lag (11% van de vogels trok in het voorjaar van 2012 over een telpost langs de kust).

Het is niet duidelijk waarom er in april in het diepe binnenland zo veel trekkende Beflijsters gezien werden. De weersomstandigheden waren niet heel ongewoon voor de maand. Wellicht speelt er mee dat er tegenwoordig ook bij – op het oog – minder goed weer op sommige plekken fanatiek geteld wordt. Bij zonnig weer, zoals in april 2011, vliegen de Beflijsters waarschijnlijk onzichtbaar hoog over de telposten tenzij ze vanwege stuwning (oostenwind) grote wateroppervlakten bereiken (Noordzee, IJsselmeer, Waddenzee). In ieder geval tonen de Beflijsters aan dat trekten ook onder minder mooie weersomstandigheden lonend kan zijn, zelfs in het diepe binnenland!

● *Arjan Boele, Gerard Troost & Fred Hustings*

Figuur 2. Beflijster. Uurgemiddelden in de periode 25 maart - 15 mei in 2007-11 en 2012 op trekposten waar minimaal 50 teluren resp. minimaal 20 teluren geteld is (www.trektellen.nl).

Kom ook naar de Dutch Bird Fair op 25 en 26 augustus

Deze zomer vindt er een groots natuurevenement plaats in de Oostvaardersplassen bij Lelystad, de Dutch Bird Fair. Vogel- en natuurliefhebbers van jong tot oud kunnen op 25 & 26 augustus hun hart ophalen aan workshops, excursies, lezingen en een uitgebreide markt. Sovon is medeorganisator en verzorgt het lezingenprogramma. Uiteraard zijn we ook met een uitgebreide stand aanwezig.

Wat is er allemaal te doen?

De Dutch Bird Fair is er niet alleen voor vogelaars, maar voor alle natuurliefhebbers. En niet te vergeten de vele amateur- en professionele fotografen die ons land rijk is. Want natuur en fotografie gaan hand in hand; dit zal op de Dutch Bird Fair blijken!

Op het terrein van Staatsbosbeheer geven op beide dagen veel natuurorganisaties acte de présence. Van vogelwerkgroepen tot reisorganisaties en van natuurfotografen tot natuurboekhandels, ze zijn allemaal aanwezig.

Lezingen

Naast een uitgebreide markt met vele tientallen kramen vindt er in verschillende zalen een keur aan voordrachten plaats. Bekende personen als Nico de Haan en Ruben Smit ontbreken uiteraard niet, maar er zijn ook lezingen over bijvoorbeeld Knobbelzwaan, Purperreiger, Oehoe, Steenuil, mooie reis-

bestemmingen en waarom vogels tellen zo leuk én nuttig is.

Fotografiewerkshops

Op beide dagen worden allerlei fotografie-workshops gehouden. Na een korte theoretische instructie gaan de deelnemers het veld in om praktisch bezig te zijn onder begeleiding van een deskundige fotograaf.

Excursies

Op beide dagen vinden excursies plaats, deels onder begeleiding. Bij de verschillende vogelhutten staan experts klaar om te vertellen over het gebied en leuke soorten aan te wijzen.

Kinderen

Kinderen zijn van harte welkom. Ze kunnen via speciale activiteiten kennis maken met de natuur. De toegang is voor kinderen tot 12 jaar gratis!

Organisatie

De Dutch Bird Fair wordt georganiseerd door CameraNU.nl in nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland, City Marketing Lelystad, organisatiebureau Fogol, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Swarovski Optiek en Zeiss.

Kijk op www.dutchbirdfair.nl voor de meest actuele informatie en/of om tickets te bestellen.

Goede doelen

Een gedeelte van de ticketopbrengst van Dutch Bird Fair gaat naar goede doelen. Bezoekers kiezen zelf welk project ze ondersteunen. In 2012 gaat het om de volgende projecten:

Steenuil-veilige drinkbak

De overleving van Steenuilen is de afgelopen twintig jaar sterk gedaald. Circa 10% van de jaarlijks dood gevonden Steenuilen is verdrinken, vaak in drinkbakken voor vee. Het betreft vaak jonge vogels. STONE steenuilenoverleg Nederland heeft na uitgebreid onderzoek een drinkbak ontwikkeld die veilig is voor Steenuilen. De Steenuil-veilige drinkbak zal uitgebreid getest worden op tevredenheid en functionaliteit bij de eindgebruikers, én natuurlijk de effectiviteit voor jonge Steenuilen. Bij aangetoond succes zal de drinkbak in 2013 grootschalig worden uitgezet onder bewoners van het landelijk gebied, zoals veehouders, paardenhouders en hobbydierenhouders.

Nieuwe atlas van de Nederlandse vogels

Najaar 2012 gaat de nieuwe Atlas van start (lees ook het artikel elders in dit blad). Vrijwillige vogeltellers inventariseren dan letterlijk heel Nederland. De schat aan gegevens die dat oplevert, documenteert de huidige vogelrijkdom op gedetailleerde wijze en vormt een belangrijk ijkpunt voor toekomstig natuurbeheer en -beleid. De organisatie van het project en de analyse van de gegevens kosten veel geld. Maar bovenal wil Sovon de informatie voor iedereen beschikbaar stellen via een boek, de nieuwe Atlas, en een steeds geactualiseerde website. Sovon vraagt bezoekers van de Dutch Bird Fair daarom steun voor dit project.